

ABD'NİN İSRAİL'E KOŞULSUZ DESTEĞİ VE KÜRESEL GÜNEY'DE HEGEMONYASININ EROZYONU

“

ABD'nin İsrail'e verdiği sorgusuz destek bir taraftan Joe Biden yönetiminin Küresel Güney'i kazanma merkezli politikasını zayıflatmakta diğer taraftan Çin'le büyük güç rekabetinde zafiyet oluşturmaktadır.

”

DR. HÜSNA TAŞ YETİM

Akademisyen MEDİPOL ÜNİ.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İsrail'in 7 Ekim'den bu yana Gazze Şeridi'ne açtığı en şiddetli saldırıların ilk anından itibaren İsrail'e koşulsuz desteğini sürdürmektedir. İsrail'in uluslararası hukuku hiçe sayarak

sivil yerleşim yerlerini hedef alması neticesinde çoğunluğu kadın ve çocuktan oluşan 13.300'den fazla Filistinlinin hayatını kaybetmesi ABD'ye yönelen eleştirilerin yoğunluğunu arttırdı. ABD'nin bu desteği sadece Batı ülkelerinin savaş karşıtı kamuoylarının gerçekleştirdikleri kitlesel gösterilerle tepki almamakta aynı zamanda Küresel Güney ülkelerinin çoğunun

güvenini ve sempatisini de kaybetmesine neden olmaktadır. Bugün Küresel Güney, ABD desteğini diplomatik ve askerî olmanın ötesinde İsrail'in Filistin halkına karşı işlediği savaş suçlarına da verilen açık bir destek olarak yorumlamaktadır. ABD'nin İsrail'e verdiği sorgusuz destek bir taraftan Joe Biden yönetiminin Küresel Güney'i kazanma merkezli politikasını zayıflatmakta diğer taraftan Çin'le büyük güç rekabetinde zafiyet oluşturmaktadır.

KÜRESEL GÜNEY'DE SARSILAN ABD İMAJI

Joe Biden'ın ABD Başkanlığı üstlendikten sonra ilk taahhütlerinden biri, sefeli Donald Trump'ın Trans-Pasifik Ortaklık Anlaşma-

sı'ndan, Paris İklim Anlaşması'ndan, İran Nükleer Anlaşması'ndan çekilerek ve Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıyarak ABD'nin küresel hegemonyasına verdiği hasarı tamir etmektir. ABD liderliğinin dünya sahnesinde yarım asırdan fazladır var olan prestijini yeniden tesis etmek için Biden yönetimi ilk olarak Trump politikaları nedeniyle ABD'yle arasına mesafe koyan müttefiklerle ve ortaklarla bağları yeniden tesis etmeye ve uluslararası toplumun ABD'nin lider rolüne olan güvenini restore etmeye odaklandı. Bunun kadar önemli olmakla birlikte Biden, Trump döneminde Küresel Güney'de azalan ABD etkisini yeniden güçlendirmeye de odaklandı.

Biden yönetiminin özellikle İsrail'in Filistin halkına yönelik gerçekleştirdiği insan hakları ihlallerine ve soykırım eylemlerine karşın koşullar ne olursa olsun İsrail'in yanında olmaya devam edeceklerinin altını çizmesi, Küresel Güney'de etkisini arttırmasını kolaylaştıran insan haklarına bağlılığını erozyona uğratmıştır.

Biden, ABD dış politikasının bir diğer temel taşı olarak gördüğü kültürel, eğitim, ekonomik, siyasi ve politik-sosyal yardım program-

ları aracılığıyla Ortadoğu ve genel olarak Küresel Güney'i oluşturan diğer toplumların kalbini ve sempatisini kazanmaya hız verdi. Bu amaçla kamu diplomasisine yoğun bir yatırım yapan Biden yönetimi demokrasiyi yayma retoriğiyle Barış Gücü operasyonlarını ve arabuluculuk faaliyetlerini sıklıkla kullandı. Aynı hedef doğrultusunda ABD, Bill ve Melinda Gates Vakfı, Ford Vakfı ve Rockefeller Vakfı gibi çok sayıdaki kurumu ve çok uluslu şirketleri de Küresel Güney'de finanse etti. Tüm bu çabalar ABD'nin özel olarak Ortadoğu'da genel olarak ise Küresel Güney'de farklı topluluklara ulaşmasında ve onlarla ortaklıklar geliştirmesinde etkili oldu. İnsan haklarını, cinsiyet eşitliğini, dinler arası diyalogu ve demokrasiyi teşvik etme söylemleri, ABD'nin Küresel Güney'deki kabulünü kolaylaştıran en önemli dinamiklerden biriydi. Ancak Biden yönetiminin İsrail'i sorgusuz destekleme kararı, ABD'nin Küresel Güney'e dair olan hedefe ulaşmak için son birkaç on yılda harcadığı milyarlarca doları, yaptığı çok sayıdaki yatırımı ve gösterdiği yoğun çabaları sekteye uğrattı. Biden yönetiminin özellikle İsrail'in Filistin halkına yönelik gerçekleştirdiği insan hakları ihlallerine ve soykırım eylemlerine karşın koşullar ne olursa olsun İsrail'in yanında olmaya devam edeceklerinin altını çizmesi, Küresel Güney'de etkisini arttırmasını kolaylaştıran insan haklarına bağlılığını erozyona uğratmıştır. Yapılan analizler koşulsuz desteğin devam etmesi ve ABD'nin barış müzakereleri için inisiyatif almaması durumunda ABD'nin, Küresel Güney'deki imajının ve çıkarlarının Trump'ın "Önce Ame-

rika" politikasıyla kıyaslanamayacak derecede zarar vereceğine dikkat çekmektedir.

“

ABD'nin İsrail'in 7 Ekim'den bu yana Gazze Şeridi'ne tarihte açık ara başlattığı en şiddetli saldırı eylemlerini koşulsuz desteklemesi, genel olarak küresel ve bölgesel özel olarak ise Küresel Güney'de Çin'e karşı verdiği büyük güç rekabetinde zafiyet oluşturmakta ve dolayısıyla bu durum Gazze merkezli çatışmaların küresel neticelerine de işaret etmektedir.

”

Biden yönetiminin, Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası kurumların, insani yardım kuruluş-

larının, bölgesel örgütlerin, Küresel Güney'in ve aralarında savaş karşıtı Batılı ve ABD'li aktörlerin de yer aldığı çok sayıdaki figürün İsrail'e diplomatik ve kalıcı bir ateşkesi kabul ettirmesi için ABD'nin baskı yapması gerektiği konusundaki çağrısına rağmen İsrail'in kendini savunma hakkından söz etmesi ABD'nin hegemonyası konusundaki muhtemel riski aldığını göstermektedir. Benzer şekilde İsrail'in savaş suçlarının dünya çapında tepkileri ve kınamayı yoğunlaştırmasına karşın ABD'nin İsrail'in insan haklarını hiçe sayan politikalarına sessiz kalması, Küresel Güney'deki hegemonyasına gelecekte tamiri zor olan bir hasar bıraktı. İsrail'in özellikle Gazze'deki sivil altyapıyı, hastaneleri sistematik ve cezai olarak hedef alan eylemlerini gerekçelendirmek için öne sürdüğü tüm iddiaları Washington'ın sorgusuz desteklemesi

ve daha da önemlisi ABD yasalarına aykırı olarak İsrail'e sofistike silahları tedarik etmeye devam etmesi diğer soru işaretleri olarak belirmiştir.

KÜRESEL GÜNEY'DE ÇİN'LE REKABETTE ZAFİYET

ABD'nin İsrail'in 7 Ekim'den bu yana Gazze Şeridi'ne tarihte açık ara başlattığı en şiddetli saldırı eylemlerini koşulsuz desteklemesi, genel olarak küresel ve bölgesel özel olarak ise Küresel Güney'de Çin'e karşı verdiği büyük güç rekabetinde zafiyet oluşturmakta ve dolayısıyla bu durum Gazze merkezli çatışmaların küresel neticelerine de işaret etmektedir. Yapılan çok sayıda analiz, ABD'nin en azından önümüzdeki iki on yıl boyunca dünyanın önde gelen süper gücü olmaya devam edeceğinin altını çizerken, Biden yönetiminin

Gazze'deki soykırım karşısında izlediği mevcut politikanın ABD'nin küresel düzeydeki imajına ve güvenirliliğine verdiği tahribat nedeniyle Çin'e karşı koalisyon kurma yeteneğini de hızla aşındırabileceğine dikkat çekmektedir.

Çin'in devam eden İsrail-Hamas çatışmalarını durdurabilecek etkili bir mekanizma geliştirmemiş olmasına karşın çatışmayı söylem düzeyinde eleştirmesi, bu konuda çağrılarını yinelemesi ve İsrail saldırılarını kınaması savaş karşıtı devletler ve Küresel Güney'de olumlu karşılanmaktadır.

Özetle mevcut ABD politikası bir zamanlar Filistin-İsrail çatışması için barış aracısı rolünü oynayan ve İbrahim Anlaşmalarını Ortadoğu'yu yeni bir istikrar, barış ve refah çağına taşıyacak başarı olarak gören Washington açısından ikirciklik oluşturmaktadır.

Çin'in, ABD hegemonyasının söz konusu politikadan dolayı daha fazla zafiyete uğradığı bir zamanda İsrail-Hamas çatışmalarında kalıcı ateşkesi sağlayamaya yönelik üsteleneceği tüm misyonlar ve çabaların şüphesiz ki en önemli getirisi Küresel Güney özelinde elde edeceği imaj, güven, etki ve statü olacaktır.

Kısacası devam eden İsrail-Hamas çatışmaları ve Gazze'de insan haklarını ihlal eden İsrail'in Filistinlilere yönelik saldırıları karşısında ABD'nin takip ettiği mevcut politika son birkaç yıldır azalmakta

olan küresel çekim gücünü daha fazla aşağıya çekmektedir. Bu tespit özellikle son yıllardaki ABD politikasının temel taşlarından birinin Çin'le rekabette müttefiklerle koalisyonlar kurmak, ortakların desteğini kazanmak ve Küresel Güney'den bu konuda destek sağlamak olduğu dikkate alındığında daha da mühim bir hâle gelmektedir.

Özetle mevcut ABD politikası bir zamanlar Filistin-İsrail çatışması için barış aracısı rolünü oynayan ve İbrahim Anlaşmalarını Ortadoğu'yu yeni bir istikrar, barış ve refah çağına taşıyacak başarı olarak gören Washington açısından ikirciklik oluşturmaktadır. Çin'in, ABD hegemonyasının söz konusu politikadan dolayı daha fazla zafiyete uğradığı bir zamanda İsrail-Hamas çatışmalarında kalıcı ateşkesi sağlayamaya yönelik üsteleneceği tüm misyonlar ve çabaların şüphesiz ki en önemli getirisi Küresel Güney özelinde elde edeceği imaj, güven, etki ve statü olacaktır. Dolayısıyla Çin'in bu konuda daha fazla inisiyatif alması beklenebilir.

Sonuç itibarıyla Gazze merkezli çatışmaların Filistin ve Ortadoğu özelindeki sonuçlarının yanı sıra küresel güç rekabetine etki etmesi de hesaba katılmalıdır. Bu noktada Batı ve daha spesifik olarak ABD'nin bu çatışmalardaki koşulsuz İsrail desteğinin ve tamamıyla diğer ittifak ilişkilerini dışlayarak ve normatif kaygıları bir tarafa bırakarak takındıkları tavır ABD'nin küresel güç rekabetinde Küresel Güney aktörlerinde daha fazla sorgulanmasını beraberinde getirmektedir. ■

